

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

39208

Pärno Eesti-rahwa
K a l e n d e r

ehf
Täht-raamat

1879

aasta pääle, pärast

Jeefuse Kristuse

Keiserliku Aivaliku sündimist.
Rm-kogu kink. 1916.

Sel aastal on 365 päawa.

Pärnus,
trükitud ja müüa W. Borm'i juures.

Märkide seletamine.

noor kuu.

esimene weerand.

täis kuu.

viimne weerand.

P. Püha. — p. pääw ja pärast. — h. hommiku.

l. lõuna. — ö. öhtu ja ööse. — e. enne.

Aasta aead.

Kewade hakkab 9. Märtsil homiku kellu 1.

Sui hakkab 9. Juunil öhtu kellu 9.

Sügise hakkab 11. Septembril lõuna kellu 12.

Talwe hakkab 10. Detsembril homiku kellu 6.

Jõulu ja Wastla pääwa wahet on 7 nädalat.

Pääwa- ja kuu-warjutamised.

Sel aastal on meil kolm päitese ja üks kuu-warjutamine, kellest aga kuu-warjutamine meie juures nähtaw.

Tema hakkatus on 16. Detsembril öhtu kellu 5, 14 minuti ja lõppetus kellu 6, 52 minuti.

Sensuri poolest lubatud.

Riigas, 27. Julil 1878.

Mõne jünduse mälestus ja arv.

	Aastad.
Maailma loomisest	5828
Jesanda Jeesuse Kristuse sündimisest	1879
Tartu-linna alustamisest	849
Mill' ristiust Liivimaale tuli	688
Tallinna-linna alustamisest	660
Bernu-linna alustamisest	624
Püsirohu leidmisest	537
Raamatu trükitunsti leidmisest	439
Putteruse õige usu üleswõtmisest	360
Wanast kattuaeast	220
Toomba põlemisest	195
Suurest näljast Liivi- ja Gestimaal	184
Peeterburgi-linna alustamisest	176
Teisest kattuaeast	169
Mill' meie maa Weneriigi walitsuse alla sai	169
Tartu suure tooli eht akadeemi asutamisest	77
Mill' uusi rõugid panema hakati	76
Kui Prantsus Mustu tuli ja teda Weneriigist hoopis	67
malja aeti	62
Gestimaa talurahwa priits lastmisest	61
Meie Keisri härra Aletandre II. sündimisest	61
Liivimaa talurahwa priits lastmisest	60
Uue kiriku-saaduse järel Jumalateenistus	48
Krimmi sõda hakatusest	25
Meie armuline Keiser Aletander II. walitsemas	25
Mill' wiimane suur hinge-kirjutus oli	21
Wenemaa rahwa priits lastmisest	18
Mill' üleüldine wäeteenistus hakkas	6

Kristuse ümberlõitamisest. Luuk. 2, 21.

1 Esmasp.	Nääri-pääw.	Aita Sumal!
2 Teisip.	Nabel	Pilwes.
3 Keisnäd.	Set	Ⓒ 12, 39' l.
4 Neljap.	Genof	Lund.
5 Reede	Slimeon	
6 Laup.	3 Kun. Püh.	Külm.

Jeesus 12 aastat wana. Luuk. 2, 41.

7 Pühap.	1. P. p. 3 R. P.	Selge
8 Esmasp.	Erart	ja
9 Teisip.	Kaspar	
10 Keisnäd.	Paawli pääw	Ⓒ 1, 27' l.
11 Neljap.	Huugo	käre
12 Reede	Reinhold	külm.
13 Laup.	Matso	

Pulmad Raana linnas. Joann. 2, 1.

14 Pühap.	2. P. p. 3 R. P.	Pehme
15 Esmasp.	Weeliks	
16 Teisip.	Madli	ilm.
17 Keisnäd.	Tõnise pääw	

18 Neljap.	Taaf	Ⓒ 1, 21' l.
19 Reede	Saara	Annab
20 Laup.	Maab. Sebast.	rohkeste

Päälitust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

21 Pühap.	3. P. p. 3 R. P.	lund.
22 Esmasp.	Wintsend	Selge
23 Teisip.	Laala	taewas
24 Keisnäd.	Timoteus	
25 Neljap.	Paawli ümb.	
26 Reede	Hans	Ⓒ 3, 18' h.
27 Laup.	Netta	ja

Töötégijail wiina mää. Matt. 20, 1.

28 Pühap.	9. P. e. Kr. ii. P.	käre
29 Esmasp.	Saamuel	
30 Teisip.	Luudolw	külm.
31 Keisnäd.	Ann	

1sel tõuseb päike t. 8, 50 min.; lähäb looja t. 3, 29 min.

11mal	"	"	8, 33	"	"	"	3, 52	"
21sel	"	"	8, 12	"	"	"	4, 17	"

1 Neljap.	Pirit	☾ 8, 30' ö.
2 Keede	Küünla pääw	Pehme
3 Laup.	Hanna	ilm.

Seeme langeb mitmesuguse maa pääle. Luut. 8, 4.

4 Pühap.	8. P. e. Kr. ii. P.	Lund.
5 Esmasp.	Ugaata	Selge.
6 Teisip.	Toora	
7 Kesknäd.	Rikart	Tuulene.
8 Neljap.	Saalomon	
9 Keede	Polli	☼ 5, 40' h.
10 Laup.	Gedo	Sula

Kristuse kannatamisest. Luut. 18, 31.

11 Pühap.	7. P. e. Kr. ii. P.	ja annab
12 Esmasp.	Karoliina	natuke
13 Teisip.	Wastla pääw	wihma.
14 Kesknäd.	Tuhka pääw	
15 Neljap.	Tiina	Tormine
16 Keede	Tuula	
17 Laup.	Konstantiin	☾ 9, 35' h.

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

18 Pühap.	1. P. paastus	ja
19 Esmasp.	Susanna	
Keiserliku Majestäti auujärje saamise pääw.		
20 Teisip.	Alon	
21 Kesknäd.	Palwe pääw	tuisfab.
22 Neljap.	Peetre pääw	Annab
23 Keede	Miina	
24 Laup.	Madise pääw	☼ 2, 46' p.l.

Kaananea-maa naesest. Matt. 15, 21.

25 Pühap.	2. P. paastus.	rohkeste
26 Esmasp.	Nestor	
Keiserliku kõrguse Suurwürsti auujärje pärija Aleksander Aleksandrowitschi sündimise pääw.		
27 Teisip.	Leander	
28 Kesknäd.	Justus	lund.

11sel tõuseb päite l. 7, 45 min.; lähäb looja l. 4, 44 min.
11mal " " " 7, 17 " " " 5, 11 "
21sel " " " 6, 52 " " " 5, 33 "

1 Neljap.	Udo	Selge
2 Reede	Loviisa	ja külm.
3 Laup.	Kade	☾ 5, 17' h.

Kristus aiab turja waimu wälja. Luut. 11, 14.

4 Pühap.	3. P. paastus.	Tormised
5 Esmasp.	Widriß	ilmad.
6 Teisip.	Kotwid	Lund.
7 Kesknäd.	Perpetua	Pilwes
8 Neljap.	Dagmar	ja
9 Reede	Pööri pääw.	
10 Laup.	Mif	☾ 10, 41' ö.

Kristus fõõdab 5000 meest. Joann. 6, 1.

11 Pühap.	4. P. paastus	heitlikud
12 Esmasp.	Kregor	
13 Teisip.	Ernst	ilmad.
14 Kesknäd.	Matilde	
15 Neljap.	Laagus	Pilwes.
16 Reede	Kaabriel	
17 Laup.	Truuta	Lume

Jeesust wiwatasse tiwidega. Joann. 8, 46.

18 Pühap.	5. P. paastus	tuisk.
19 Esmasp.	Joosep	☾ 2, 41' h.
20 Teisip.	Miila	
21 Kesknäd.	Pent	Heitlikud
22 Neljap.	Kaawael	ilmad.
23 Reede	Tiits	
24 Laup.	Koort	Wihma.

Kristuse sisesõitmisest. Matt. 21, 1.

25 Pühap.	6. P. paastus	niiske
Paasto Maarja pääw.		
26 Esmasp.	Maanuel	☾ 12, 1' ö.
27 Teisip.	Kustaw	ilm.
28 Kesknäd.	Kiido	
29 Neljap.	Suur. Neljap.	Selge
30 Reede	Suur Reede.	
31 Laup.	Seetel	taewaß.

11mal tõuseb päike t. 6, 25 min.; lähäb looja t. 5, 55 min.
 11mal " " " 5, 54 " " " " 6, 20 "
 21mal " " " 5, 26 " " " " 6, 43 "

Kristuse ülestõusmisest. Mart. 16, 1.

1 Pühap.	1. Ülest. P.	Karjalaskm. p.
2 Esmasp.	2. Ülest. P.	☾ 3, 46' ö.
3 Teisip.	Berdinand	Selge
4 Keisnäd.	Ambrosius	taewaš.
5 Neljap.	Maksim	Külm.
6 Reede	Kõlestin	Annab
7 Laup.	Aaron	

Rinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

8 Pühap.	1. P. p. ül. P.	wihma.
9 Esmasp.	Laus	☾ 3, 32' ö.
10 Teisip.	Leo	Tormine.
11 Keisnäd.	Hermann	Selge
12 Neljap.	Julius	
13 Reede	Juf	ja
14 Laup.	Künni pääw	

Heast karjastest. Joann. 10, 11.

15 Pühap.	2. P. p. ül. P.	foe.
16 Esmasp.	Kaarin	Heitlikud

pääwa.

Jüri: kuu.

17 Teisip.	Ruudolw	☾ 3, 53' ö.
Suure Majestäti	Reisre Aleksander II.	sünd. pääw.
18 Keisnäd.	Waalr	
19 Neljap.	Maia	ilmad.
20 Reede	Pärt	
21 Laup.	Siim	Wilud

Uritese aia pärast. Joann. 16, 16.

22 Pühap.	3. P. p. ül. P.	pääwad.
23 Esmasp.	Jüri pääw	
24 Teisip.	Albert	☾ 7, 48' h.
25 Keisnäd.	Markuse p.	Annab
26 Neljap.	Toots	wihma.
27 Reede	Ädu	Selge
28 Laup.	Waabu	

Kristuse äraminemisest. Joann. 16, 5.

29 Pühap.	4. P. p. ül. P.	8. t. n.
30 Esmasp.	Ernst	ja foe.

Isel tõuseb päite t. 4, 54 min.; lähäb looja t. 7, 9 min.
 11mal " " " 4, 25 " " " 7, 33 "
 21sel " " " 3, 58 " " " 7, 56 "

1 Teisip.	Wolbri pääw	8. tüli nädal.	☾ 4, 12' h.
2 Kesknäd.	Siigismund		Raunis
3 Neljap.	+ leidm. p.		foe.
4 Reede	Tiiu		
5 Laup.	Kottart		Wihma.

Digest palumiseft. Joann. 16, 23.

6 Pühap.	5. P. p. üll. P.	7. tüli nädal.	Selge
7 Esmasp.	Setta		taewaš.
8 Teisip.	Laas		
9 Kesknäd.	Nigulaš		☉ 7, 27' h.
10 Neljap.	Suur risti p.		Pilwitab
11 Reede	Wiktor		ja
12 Laup.	Eidrik		annab

Rõõmustajast. Joann. 15, 26.

13 Pühap.	6. P. p. üll. P.	6. tüli näd.	wihma.
14 Esmasp.	Kristjan		Selged
15 Teisip.	Sohwi		ja
16 Kesknäd.	Kärt		☾ 1, 13' h.
17 Neljap.	Dkse		fuiwad

18 Reede	Gerik	6. t. n.	pääwad.
19 Laup.	Wiilip		

Pühast Waimust. Joann. 14, 23.

20 Pühap.	1. Suiste P.	5. tüli nädal.	Wilu
21 Esmasp.	2. Suiste P.		tuul.
22 Teisip.	Mili		
23 Kesknäd.	Ked		☉ 3, 12' ö.
24 Neljap.	Ester		Annab
25 Reede	Urbanus		
26 Laup.	Seduard		wihma.

Jeesus ja Nitodeemus. Joann. 3, 1.

27 Pühap.	3 aino Jum. P.	4. tüli näd.	Selged
28 Esmasp.	Willem		ja soojad
29 Teisip.	Mats		
30 Kesknäd.	Wiigand		☾ 6, 33' ö.
31 Neljap.	Nelli		ilmad.

Išel tõuseb päite t. 3, 42 min.; lähäb looja t. 8, 20 min.

11mal	"	"	3, 13	"	"	"	8, 42	"
21sel	"	"	2, 56	"	"	"	9, 1	"

1 Reede	Glo	4. t. n.	Soe.
2 Laup.	Marta		

Nikkast mehest ja Laatsaruselt. Luut. 16, 19.

3 Pühap.	1. P. p. 3 a. J. P.	Müristamist
4 Esmasp.	Bridriika	Tuulene
5 Teisip.	Ponivaatsius	ja
6 Keisnäd.	Artus	9, 56' ö.
7 Neljap.	Lukretsia	
8 Reede	Medardus	
9 Laup.	Pitkem pääw	wihma.

Suurest õhtru sõdamaaeast. Luut. 14, 16.

10 Pühap.	2. P. p. 3 a. J. P.	Heitlikud
11 Esmasp.	Peep	ilmad.
12 Teisip.	Kuliika	
13 Keisnäd.	Toobi	Pilwes
14 Neljap.	Tetlow	
15 Reede	Wiit	7, 33' h.
16 Laup.	Juustiina	ja

Arakadunud lambast. Luut. 15, 1.

17 Pühap.	3. P. p. 3 a. J. P.	annab
18 Esmasp.	Homeer	wihma.
19 Teisip.	Tints	
20 Keisnäd.	Minni	Wilu
21 Neljap.	Rael	11, 14' ö.
22 Reede	Tiit	
23 Laup.	Uksel	tuul.

Olge armulised. Luut. 6, 36.

24 Pühap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Jaani p.
25 Esmasp.	Wiiu	Annab
26 Teisip.	Tereemias	
27 Keisnäd.	Waldefa	müristamise
28 Neljap.	Toosua	
29 Reede	Peeter Pauli p.	10, 31' h.
30 Laup.	Lilla	wihma.

Isel tõuseb päite t. 2, 46 min.; lähäb looja t. 9, 14 min.
 11mal " " " 2, 43 " " " 9, 17 "
 21sel " " " 2, 54 " " " 9, 14 "

1. Kesknaäd.	Peetr. wang.	Selge
2. Neljap.	Hanibal	luhwt.
3. Reede	August	
4. Laup.	Miia	Pilmes.

Jeruusalemma ärarikkumiseft. Luut. 19, 41.

5. Pühap.	10. P.p. 3a. J. P.	9, 47' ö.
6. Esmašp.	Eugenius	
7. Teisip.	Tõnu	Selged ja
8. Kesknaäd.	Kotliib	
9. Neljap.	Romaanus	soojad
10. Reede	Lauritse pääw	
11. Laup.	Olga	ilmad.

Wariseerist ja tõlnerist. Luut. 18, 9.

12. Pühap.	11. P.p. 3a. J. P.	4, 48' ö.
13. Esmašp.	Made	Selge.
14. Teisip.	Eusebius	
15. Kesknaäd.	Küli Maarja p.	Heitlik.
16. Neljap.	Tisak	Paras
17. Reede	Willibald	
18. Laup.	Leeno	soe.

Kurdist ja teeletumast. Mart. 7, 31.		
19. Pühap.	12. P.p. 3a. J. P.	8, 34' ö.
20. Esmašp.	Pernart	Annab
21. Teisip.	Rut	wihma.
22. Kesknaäd.	Wilibert	
23. Neljap.	Sakaarias	Willud
24. Reede	Pärtli pääw	
25. Laup.	Ludwit	ilmad.

Preestrist ja Samaaria-mehest. Luut. 10, 23.

26. Pühap.	13. P.p. 3a. J. P.	
Suure keiserliku Majestätide kroonimise pääw.		
27. Esmašp.	Seppart	9, 41' ö.
28. Teisip.	Rusti	Miisked ja
29. Kesknaäd.	Joann. huff.	tormised
30. Neljap.	Aleksander	
Suure Majestäti Keisre Herra ja Suurwürsti Auujärje pärija nime pääw.		
31. Reede	Rebekka	ilmad.

1. sel tõuseb päite t. 4, 13 min.; lähäb looja t. 7, 55 min.
 11mal " " " 4, 36 " " " 7, 27 "
 21. sel " " " 4, 59 " " " 6, 58 "

1 Laup.	Egidius	Pilves
Rünnest pidalitöbifest. Luut. 17, 11.		
2 Pühap.	14. P. p. 3 a. J. P.	ja waga.
3 Esmasp.	Mango	
4 Teisip.	Mall	☉ 7, 33'h.
5 Keisnäd.	Mooses	
6 Neljap.	Magnus	Paras
7 Reede	Regiina	
8 Laup.	Maria sünd. p.	foe.

Mammonast. Matt. 6, 24.		
9 Pühap.	15. P. p. 3 a. J. P.	
10 Esmasp.	Liina	☉ 10, 56' ö.
11 Teisip.	Pööri pääw	Pilves
12 Keisnäd.	Siirus	ja
13 Neljap.	Amaatus	annab
14 Reede	Risti ülend.	
15 Laup.	Nikodeemus	wihma.

Naini-linna furnust. Luut. 7, 11.		
16 Pühap.	16. P. p. 3 a. J. P.	Tuulene

17 Esmasp.	Lõns	ja
18 Teisip.	Liitus	☉ 10, 54'h.
19 Keisnäd.	Werner	willud
20 Neljap.	Jaana	ilmad.
21 Reede	Matteuse pääw	
22 Laup.	Moorits	Pilves

Wee-töbifest. Luut. 14, 1.		
23 Pühap.	17. P. p. 3 a. J. P.	ja waga.
24 Esmasp.	Joann. sam.	Selge.
25 Teisip.	Kleopas	
26 Keisnäd.	Joann. öp.	☉ 3, 20' ö.
27 Neljap.	Nadolw	Willud
28 Reede	Wentzel	
29 Laup.	Mihkle pääw	ööd.

Suuremast täjust. Matt. 22, 34.		
30 Pühap.	18. P. p. 3 a. J. P.	Lõikuse P.

11mal	"	"	5, 47	"	"	"	5, 56	"
21mal	"	"	6, 10	"	"	"	5, 27	"

1 Esmasp.	Bolmer	Selge
2 Teisip.	Prants	
3 Keisnäd.	Jaiirus	☉ 4, 46' ö.
4 Neljap.	Prantsiskus	ilm.
5 Reede	Umaalie	
6 Laup.	Wiides	Wihma.

Alwatud inimesest. Matt. 9, 1.

7 Pühap.	19. P.p. 3 a. J. P.	Enamište
8 Esmasp.	Saamel	pilwes
9 Teisip.	Pridriik	
10 Keisnäd.	Kai	☾ 7, 55' h.
11 Neljap.	Purfart	ja wilu.
12 Reede	Walwrid	
13 Laup.	Angelus	Wihma.

Pulma riidest. Matt. 22, 1.

14 Pühap.	20. P.p. 3 a. J. P.	Heitlik
15 Esmasp.	Hedwig	
16 Teisip.	Tefla	ilm.
17 Keisnäd.	Dolop	

18 Neljap.	Luuka pääw	☉ 3, 46' h.
19 Reede	Ello	
20 Laup.	Wendelin	Tormine.

Runinga-mehe poeast. Joann. 4 47.

21 Pühap.	21. P.p. 3 a. J. P.	Lutter. P.
22 Esmasp.	Kel	Wilu ja
23 Teisip.	Sewerin	niiške.
24 Keisnäd.	Saalome	Udune
25 Neljap.	Krispin	
26 Reede	Amandus	☾ 7, 32' h.
27 Laup.	Kapitoolin	ilm.

Kawalast sulasest. Matt. 18, 23.

28 Pühap.	22. P.p. 3 a. J. P.	Kälma
29 Esmasp.	Elts	ja
30 Teisip.	Abfalon	
31 Keisnäd.	Watteele	lund.

1. sel	touset päike	t. 6, 34 min.;	lähäb looja	t. 4, 57 min.
11. mal	"	" 6, 59 "	"	" 4, 29 "
21. sel	"	" 7, 24 "	"	" 4, 36 "

1 Neljap.	Pühade pääw	Pilweš
2 Reede	Hingede pääw	☉ 2, 15' h.
3 Laup.	Atko	ilm.

Kohtu rahast. Matt. 22, 15.

4 Pühap.	23. P.p. 3a. J. P.	Tormine.
5 Esmasp.	Lotta	Rahutab
6 Teisip.	Leenard	natuke.
7 Keisnäd.	Enno	☾ 8, 32' ö.
8 Neljap.	Brits	
9 Reede	Teodor	
10 Laup.	Martin Lutter	Wihma.

Jairi tütreft. Matt. 9, 18.

11 Pühap.	24. P.p. 3a. J. P.	Mart. piisk.
12 Esmasp.	Joonaš	Sajab
13 Teisip.	Arkaadius	
14 Keisnäd.	Auroora	räitsakast.

Suurwürstina Aujärje pärija sündimise pääw.		
15 Neljap.	Leopold	☉ 10, 34' ö.
16 Reede	Alse	Sumpus

17 Laup.	Ottomar	ilm.
----------	---------	------

Hirmsast äratamistest. Matt. 24, 18.

18 Pühap.	25. P.p. 3a. J. P.	Heitlik.
19 Esmasp.	Liisbet	Tuulene
20 Teisip.	Amos	
21 Keisnäd.	Maria ohw. p.	ja
22 Neljap.	Pastian	wihma.
23 Reede	Klement	
24 Laup.	Joofias	☾ 9, 20' ö.

Wiimseft kohtopäewast. Matt. 25, 31.

25 Pühap.	26. P.p. 3a. J. P.	Surmuse P.
	Kadrina pääw.	
26 Esmasp.	Konrad	Pilweš
27 Teisip.	Jesaias	
28 Keisnäd.	Katta	ja niisked
29 Neljap.	Gewart	
30 Reede	Andrese pääw	ilmad.

11el tõuseb päike t. 7, 52 min.; lähab looja t. 3, 26 min.		
11mal " " " 8, 16 " " 3, 17 "		
211el " " " 8, 37 " " 2, 57 "		

1 Laup.	Arend	☉ 12, 41' l.
---------	-------	--------------

Kristuse fiske söitmiseft. Matt. 21, 1.

2 Pühap.	1. Kr. tul. P.	Pilwes
3 Esmasp.	Koola	
4 Teisip.	Barba	ja
5 Keisnäd.	Sabiina	
6 Neljap.	Rigula pääw	tuulene.
7 Reede	Maunus	
8 Laup.	Maria saam. p.	☉ 12, 52' l.

Viimse pääwa tähtedest. Luut. 21, 25.

9 Pühap.	2. Kr. tul. P.	Lühem pääw
10 Esmasp.	Juudit	Wäike
11 Teisip.	Woldemar	külm.
12 Keisnäd.	Tiili	
13 Neljap.	Luutsia	Pilwes
14 Reede	Nikaasiu	ja
15 Laup.	Joanna	udune.

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

16 Pühap.	3. Kr. tul. P.	☉ 5, 52' ö.
17 Esmasp.	Hinno	

18 Teisip.	Kristohm	Sula.
19 Keisnäd.	Lot	Pilwes
20 Neljap.	Abram	taewa.
21 Reede	Tooma pääw	
22 Laup.	Beata	Külm.

Joannese tunnistus. Joann. 1, 19.

23 Pühap.	4. Kr. tul. P.	Selge.
24 Esmasp.	Adam. Gewa	☉ 8, 25' h.
25 Teisip.	1. Jõulu P.	
26 Keisnäd.	2. Jõulu P.	Sula
27 Neljap.	Gewa. Joann.	ilm.
28 Reede	Süüta laste v.	
29 Laup.	Noa	Tuulene.

Siimeon ja Anna. Luut. 2, 33.

30 Pühap.	P. p. Jõulu.	
31 Esmasp.	Silweester	☉ 12, 16' ö.

11el tõuseb päike t. 8, 53 min.; lähäb looja t. 2, 56 min.
 11mal " " " 9, 1 " " " 2, 58 "
 211el " " " 8, 52 " " " 3, 1 "

Kroonu-pühad,

mis uue kiriku-saaduse järele ka Maa kirikudes tulewad pidada.

1. Künlatuu 19. päawal. Meie suure Keisri herra Aleksander Nikolajewitschi walituse hakatuse päaw.

2. Künlatuu 26. päawal. Tsesaarewits'i Suurwürost auujärje pärija Aleksander Aleksandrowitschi sündimise päaw.

3. Jürituu 17. päawal. Meie suure Keisri herra ja kõige Weneriigi Jsiwalitseja Aleksander Nikolajewitschi sündimise päaw.

4. Heinatuu 22. päawal. Meie suure Keisri Proua Maria Aleksandrowna ja Tsesarewna Suurwürostina Maria Weodorowna nime päaw.

5. Heinatuu 27. päawal. Meie suure Keisri Proua Maria Aleksandrowna sündimise päaw.

6. Lõikusekuu 26. päawal. Meie suure Keisri herra ja tema Abikaasa kroonimise päaw.

7. Lõikusekuu 30. päawal. Meie suure Keisri herra Aleksander Nikolajewitschi II. ja ka Suurwürost ja auujärje pärija Aleksander Aleksandrowitschi nime p.

8. Nowembrikuu 14. päawal. Tsesarewna Suurwürostina Maria Weodorowna sündimise päaw.

Neid sinatsid kroonu-pühi peetakse nenda kui Baastu jutluse päawi.

Keisri Herra Jsiwalitseja suguselts.

Aleksander II. kõige Weneriigi Jsiwalitseja ja Keiser, ja ka Poolamaa Kuningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri Proua, sündinud 27. Juulil 1824.

Nende lapsed: 1) Tsesaarewits, Suurwürost ja Auujärje pärija Aleksander Aleksandrowits; sünd. 26. Weebruari 1845. Tema Proua Tsesarewna Suurwürostina Maria Weodorowna; sünd. 14. Nowembril 1847. Nende lapsed: 1) Nikolai Aleksandrowits, sünd. 6. Mail 1868.

2) Georg Aleksandrowits, sünd. 27. Aprillil 1871. 3) Ksenia Aleksandrowna sünd. 25. Märtsil 1875. 2) Suurwürost Wladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. Tema proua Maria Pawlowna, sünd. 14. Mail 1854.

Nende lapsed: 1) Kirill, sünd. 30. Septembril 1876. 2) Boris, sünd. 12. Nowb. 1877. 3) Suurwürost Aleksei Aleksandrowits; sünd. 2. Jaanuaril 1850. 4) Suurwürostina Maria Aleksandrowna, Edinburgi hertsogi, prints

Alfredi proua, sünd. 5. Oktobril 1853. 5) Suurwürost Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857. 6) Suurwürost Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

1) Suurwürst Konstantiin Nikolajewitsi; sünd. 9. Septembril 1827.

Tema proua Aleksandra Ioosepowna; sünd. 8. Juulil 1830.

Nendelapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Weebruari 1850. 2) Olga Konstantinowna; Kreeka kuninga Georg I proua; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Weera Konstantinowna, Württembergi hertsogi Eufenia proua; sünd. 4. Weebruari 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sündinud 1. Juunil 1860. 6) Wjatseslaaw Konstantinowits; sünd. 1. Juulil 1862.

2) Suurwürst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Juulil 1831.

Tema proua: Aleksandra Peetrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende lapsed: 1) Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856. 2) Peeter Nikolajewits; sünd. 10. Jaanuaril 1864.

3) Suurwürst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktoobril 1832.

Tema proua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. Aprillil 1859. 2) Anastasia

Mihailowna; sünd. 16. Juulil 1860. 3)

Mihael Mihailowits; sünd. 4. Oktoobril 1861. 4) Georgi Mihailowits; sünd.

11. Augustil 1863. 5) Aleksander Mihailowits; sündinud 1. Aprillil 1866. 6) Sergei Mihailowits; sünd. 26. Sept. 1869.

Keisri õde:

Suurwürstina Printses Olga Nikolajewna, Württembergi Kuninga Kaarel Fridrik Aleksandre proua; sünd. 30. Augustil 1822.

Lehtenbergi Printsi Maksimiliaani lapsed:

1) Maria Maksimiliaanowna; sündinud 4. Oktoobril 1841. 2) Nikolai Maksimiliaanowits; sündinud 23. Juulil 1843.

3) Eufenia Maksimiliaanowna; sünd. 20. Märtsil 1845. 4) Eufen Maksimiliaanowits; sünd. 27. Jaanuaril 1847.

5) Georg Maksimiliaanowits; sünd. 17. Weebruari 1852.

Suurwürstina Printses Katarina Mihailowna, Mecklenburgi Strelitsi hertsogi Georg August Ernst Adolw Kaarl Ludwigi proua; sündinud 16. Augustil 1827.

Läbidaandmine,

mil raamatud posti päale peavad äraantud saama.

Raha kirjad, pakid ning muud hinnamäärilised paberid ja dokumendid, võetakse iga esmaspääv, teisnädal, neljapääv ja laupääv enne lõunat, tello 9st tunni tello 1ni wasto ja muud kirjad, kui neil tembelidud kumärid eht postmargid peal, võivad iga pääv ja igal aeal, selle tarbeks wälja pandud lasti sisse pandud saada. Kirjad mis wäljamaale lähwad, peavad ülemal nimetatud päiwil enne lõunat postkontoris äraantud saama. Raha raamatud, pakidid ja muud hinna määrilised paberid ning dokumendid antakse neiltsammal päiwil ja aeal wälja, mil neid wasto võetakse, aga peab sellel, kes ise kirjutada ei mõista, kirjutaja laasas olema, kes wastowõtmiise üle postiraamatuisse peab kirjutama.

Läbida päiwe näitus.

Rääri = kuu,
7mal Drgital, 2 pääwa, Tartus, 3 nädalat ja Wõrus lina laat. 7. Heinaste lina laat, 2 p. 10. Haapsalus, 2 p. 17. Koloweres, Lääne-maal, 2 p. 20. Wõru linnas. 25. Pernus, hooste ja lina laat, 3 p. ja Wolmaris lina laat. 26. Reblaste = mõis., lina laat, 2 p. 27. Rakwere = linn., 2 p. Raplas, 3. Reedel pärast Rääri p.

Rüünla = kuu,

21el Paldiskis, ja Wõrus. Walfas ja Willandis, saksa laat, mõlemad 8 p. 4. Tartus, lina laat. 6. Narwas, 4 p. ja Paides. 8. Walfas lina laat. 12. Kuresaare = linnas, saksa laat, 10 p. Lihulas, esmaspäawal enne Wastlap. 15. Willandis lina laat; Riigas hobuste laat, ja Wõnnus lina laat. Mudrus, reede enne Wastlap. Willandis, nädal pärast Suurt Meljapäawa. 22. Wõrus saksa laat 8 pääwa. 27. Lemsis lina laat.

Paastu = kuu,

1. ja 2. Bärkeni mõisas, Allendormi kiriku juures, hob. laat. Keila kiriku juures esmasp. pärast 3. püha paastus, 2 p. Palmi mõis., Tallinna maal, pääw pärast lihawõte pühi.

Jüri = kuu,

10. ja 11. Wõru linnas kauba laat. Ubenurme kih. Luudingi laat. 20. Anijõe = mõis. Harju Saani kih. 25. Wana Salkenhowi = mõis.

Lehe = kuu,

9mal Rääinas.

J a a n i = k u u ,

11mal Wõnnu=linnas, 7 p. ja Tshernas. 16. Rakwere=linnas, 2 p. 20. Riigas, 3 näd. Tal=linnas, sakfalaat, 2 näd., Paides, ja Palmfi mõisas, Tallinnamaal 3 p. 20. Wõru=linnas. 22. Willandi linnas 2 p., Paju mõisas, Saaremaal 2 p. 26. Tarwaste mõisas. 27. Tallinnas ja Walkas. 29. Tartus.

H e i n a = k u u ,

2fel Pernus, ja Karksi= mõisas 20. Pernus, saksa laat, 3 näd., ja Riigas, willa laat, 3 p. 26. Wolmris.

L ö i k u s e = k u u ,

1fel Saaremaal, Tamma kihelkondas, Sere= mõis., 3 p. 7. Wõru linnas. 10. Lemsi=linnas, Moisekaste= mõis. Wõru=maal, ja Walga=linnas. 15. Helme= mõis. 24. Kose= ja Roosi= mõis., Wiru=maal. 27. Uue= mõis, Willandi= maal. 27. Killingi= mõisas. 29. Lelle= mõisas. 30. Kaantso= mõisas.

M i h k l e = k u u ,

2fel Abja=, Sammiste= ja Torke mõis. Saare-

remaal. 4. Råbina= mõis. 6. Saakeperi= mõis, Helme kih. 8. Rõuge mõisas ja Tartu linnas. 9. Adseli=, Kastna= ja Purtniko= mõis. 10. Mõnniste=, Patkul= ja Oidre= mõis. Paide= linn. Wanas Salatsi, Sõrgaweres ja Muhumaal, Suures mõisas. 13. Põdrawere mõis. 14. Antso= mõis., Uue= mõis. ja Haap= salo= linn. 15. Kuresaare= ja Põltsamaa= linnas, Koorte= ja Salatsi= mõis. 17. Kirepil, Tartumaal. 18. Audru= mõis. 20. Wändra= mõis. ja Narwa linnas. 21. Paldiskis, Sanno= mõis. ja Wolmeri= linnas. 22. Palmfi mõisas, Tallinna maal. 24. Tõhwi, Lihula=, Willandi= ja Wõru= linnas. 26. Tallinnas, ja Kuresaare linnas. 29. Mihkli kiriku juures; Keblaaste= ja Keila= mõis. Walga= Rakwere=, Tartu= ja Wastse= linnas. Pernus, esmasp. ja teisip. enne Mihkli p. Tõelehtmes, Harjumaal nädal pärast Mihklit. Raplas, 1. reedel pär. Mihklit.

W i i n a = k u u ,

1fel Heinaste mõisas 2 p. ja Kaarma Suures= mõisas. 2. Waste= mõis. 4. Koloweres. 5.

Råbinaš ja Uwinurmes, Lohusoo küla juures, 2 p. 6. Tarmaste = mõis. 7. Võruš lina laat. 9. Lemsi = linn. ja Taali wabrikus. 10. Råo = mõis. 11. Wana Sackenhowi = mõisas. 13. Matskiwi mõisa. 15. Lustiwere = ja Weski = mõis. 16. Wõnno = linnaš. 18. Sindi mõisas. 19. Kullina mõisas, Tallinna maal. 20. Wåndra, Kausa mõisas. 23. Wolmeri = linnaš.

T a l w e = k u u ,
1. sel Tartus, lina laat. 5. Paides, lina laat, 2 p. 6. Patti mõisas, lina laat. 10. Mustwee = külas, ja Võru = linnaš. 15. Wigalaš, Läänemaal, lina laat, 2 p. ja Woltweti = mõis. 20. Walga = linnaš lina laat. 25. Willandiš ja Wolmariš lina laat.

J ö u l u = k u u ,
5. mal Põdraweres, lina laat. 5. Råbinaš. 10. Paides ja Wõnnus, lina laat. Märjamaal, 3. Kristuse tulemise püh. Pernus, esmaspäaw ja teisipäaw enne Jõulu. 27. Walkaš.

Uueš aastakš.

Dh wågem Jēsand, Seebaot, kuule sa
Mu tånu hāali, palmuses neid ful toon,
Et sinu heldus, armu kāsi
Kaitš'nud mind, kink'nud mul taewa õnne.

Kes jõuab, Jēsand, kōnel'da sinu auu,
Kes tunnistada kōiki su kāte tōõd,
Mis suures looduses ma silman
Pilkmisel rohkeste iga paigaš.

Kuu, päike, tähed, — eš nad ei kuuluta
Suurt looja tarkust, Jēsanda wågemust;
Maailma moondamata sādus
Tunništa otsata meistri tegu?

Duhk, põrm ja wileš — midagi pole ma
Mu Isa filmas kōige muu wastu tōest, —
Dh üles rāakimata tånu —
Siiski mind armastad sina jårgest'!

Dh kōrge looja, jaga sa minule,
Ma palun årdalt, mõistust su rohkest kāest,

Su waimu juhatusel mõista,
Kiita sind tänuga alanduses.

Auu jutustavad ühtlasi taewad, maad,
Auu, kell on elu; ära kõik tunnawad:
Üks Isa, — see on Jehoowa Sumal, —
Hallitaks elule on maailmas.

Kõik kuulewad sind, Sumal ja Looja tääl,
Kõik juhataid sa mõistmata mäega,
Hoolt kannad kõige loodus' ette,
Muretsed, finnitad igal ajal.

Ma langen, Jeesand, põlveli ette sul,
Ma alanduses kummardan usuga,
Sa walmistan sul südant ohwriks,
Pattude lepinguks Jeesu läbi!

Mind armu käega juhata minu teel
Sell uuel aastal, mis me nüüd algame,
Mu usku wõta finnitada,
Sinule lasse mind truuks jääda.

M. J. G. („Südamete" seest).

Gesti kirjawara.

Mis üleüldine rahwa waimu warandus on,
see on tema kirjawara ehk selgema sõnaga
ütelda, tema raamatud. Ihulik wara korja-
mine, nagu aitu ja salwi wiljaga täita, kirs-
tudesse ja kappidesse raha hunikusse koguda,
ei tähendada ilma waimu waranduseta midagi;
see kõik on furnud ja ilmaški ei wõi omanik
temale elu sisse ajada. Wäga tähtjas on selle
wastu waimu wara, mis kõik pimeduse kütked
katki päästab ja elu walgust näha lasseb, mis
kõigil inimestel tunda annab nende elu üles-
annet ja tähtsust ja waimule uut elu ja kogu-
tust jagab. Kes selle eest hoolt ei kanna, et
enesele waimu wara korjada, see on toore
inimene; ta langeb mõistmata loomade riiki
ja on, ehk ta küll elab, ometi selle eluga fur-
nud. Et kalender üks seesugusest raamatu-
test on, mis rahwa sekka wäga laiale läheb
ja mis kõige rohkem loetakse, siis on tema

kohus rahvast oma waimu waraga pisut, kui ka lühidalt, tutwustada.

Geesti kirjawara kaswab wiimaste aastate sees õige rohkesti, nenda et aastas üle saja raamatu juba wälja tulewad. Sellegi poolest on häädest kasulikkudest raamatutest suur puudus, ehk küll ka neid wiimasel ajal juba mõnda wälja tulnud. Kõikiga, kust meie Geesti rahwale kasu tulla võib, nagu Aleksandri koolist ja kõigist muudest koolidest, Geesti Kirjameeste seltsist, wana Geesti rahwara korjamisest, õpetlikkudest raamatutest, teeb „Pärnu Postimees“ rahvast tuttawaks ja soowib ja näitab, et ja kudas seda korda saata; mis aga kahjulik ja mitte enam tulus ei ole, seda laidab ta õigusega ja katsub selle eest hoolt kanda, et se otsa lõpeks. Nii palju kui ta wäike ruum seda lubab, teeb ta seda ja et ta ruum wähem, siis on ta hind ka selle eest wähem. „Pärnu Postimees“ maksab Pärnus kõigest 1 rubla 30 kop. ja postiga 2 rubla; selle järel on ta siis kõige alwem ajaleht, mis Geestirahwal on; kõik tei-

sed on kallimad. Et keegi hää meelega palju raha kääst wälja anda ei taha ja ikka selle pääle waatab, kust midagi odawamalt saab siis soowime meie kõigile neile, kes wähemate ja lühemate sõnumitega leppida tahawad ja kell rohkem kääst wälja anda ei ole, et nad enestele „Pärnu Postimeest“ telliksimad. Ärgu armaku keegi, et „Pärnu Postimees“ ikka veel seesugune on, mis ta ennemalt olnud! Wõtku igamees waewaks ja waadaku teda läbi, küll ta siis leiab, et Kalendri tegijal ses tükis tõeste jälle õigus on. Kui „Pärnu Postimees“ mitte ni wäikseltsil ilmale ei oleks sündinud, ei ta siis mitte palju meie pää-ajalehe taha uute, agarate töötegijate pärast maha ei jääks, aga seep see on, mis korra juba sündinud, sellel on raske teist korda sündida, kui ta mitte muna ei ole. Kui aga armastajate hulk kasvab, küll ehk siis uue sündimise soow korda minna võib. Seni teeb ta aga seda, mis teised pikalt ja laialt arutawad, lühedalt ja see on sagedaste mitmele veel palju armsam. Selle pärast on siis kalendri tegija südamelik

soom, et kalendri lugijad „Pärnu Postimeest“ rohkesti tähele panewad, kelle tükk ja teised Eesti ja ka Saksa keele ajalehed ära trükkivad, ja kes teda tähele panewad, küll need pea leiawad, et ta meie rahwale tõeste kasulik ja tarwilik on. Seda tehkem, armsad sõbrad!

Rudas enne juba ööldud, on meil õpetlikkude ramatute poolest veel kaunis puudus. Rõige rohkem on aga majapidajad, majatalitajad, rohkaia omanikud ja põllumehed seda tihti tunnud, et neil ühte käsiraamatut tarwis lähab, kust seda ehk teist, mis kuskil tarwis, järele waataksiwad ja selle üle õpetust ja nõuandmist leiaksiwad. Rõigile kalendri lugijatele wõime nüüd aga rõõmuga kuulutada, et pea pärast kalendri wäljatulemist seitsmest trükimajast ja sellesamma trükki ja kuluga seesugune kasulik ja tarwilik raamat wälja tuleb ja selle esimese järele edaspidi teine veel sellesama sisuga. See raamat kannab „Kuldse maja waranduse“ nimi ja on tõeste majale kalliks, kuldseks waranduseks. Mis majapidajal, põllumehel ehk olgu kell tahte iga-

nes talituses ja toimetuses, elu juhtumisel, haigusel ehk mujal tarwis täada lähab, leiab ta „Kuldsest maja warandusest“ ja seda juhtub küll wäga arwa, et küsimise päale wastust ei saa.

Koolidele kui ka noorele rahwale peame laulmise tarwis M. Grenzsteini „Kooli laulmise raamat“ soowima, mis mitmes jaus kirja pandud ja kus wäga mitmet seltsi kergemaid ja raskemaid, wanu ja uusi haledaid ja rõõmsaid laulusid rohkesti leida on.

Häädets õpetlikkudeks raamatuteks, kus ühest ja teisest kõneldakse, peame ka M. Sürmanni „Kodu kooli“ esimest ja teist jagu tunnistama, kus raamatu wäljaandja neile, kes enam koolis ei käi, mõnda täadust anda püüab. Seda olgu ka „Elust ja loodusest“ ööldud, mis mitmes raamatus wälja tuleb.

Meie raamatute auu ja kroon on aga S. R. Kreutzwaldi „Eesti rahwa ennemuistsed juhtud“ ja „Kalewi poeg“. Need kaks raamatud peaksiwad igal Eesti mehel tuttawad olema, sest et need meile meie wana aega meelde tuletawad ja seda ühtlasi meie siimade ette

maaliwad. Tarwiliſ on aga, et meie wana ajaga õige tuttawaſ ſaakſ ja et ſee ſünniſ, ſekſ on tarwiſ wana wara korjada. Seda tödd on „Geſti Kirjameeſte ſelts“ enefe pädle wõtnud ja tahab nii palju kui wõimaliſ, korda ſaata. Et Seltſ ometi igakſe koha ei ulata wana wara korjama, ſiiſ palub ta iga meeſt waewaſ wõtta igas kohaſ wanu lauli, enne- muiſtiſid juttuſid, wanu ſõnu, mõiſtatuſi, eba- uſu wiia j. m. m. üleſ kirjutada ja ſeltſi kätte ſaata. Ka „Pärnu Poſtimeeſ“ on hää meelega walmiſ ſeſuguſi korjatuſi waſtawõtma.

Kõik need ülemaal nimetadud raamatud on wäga tululiſid, kelleſt meie ſoowime, et Geſti rahwaſ ennalt nendega tutwuſtaſ. Et meie korra wanalt ajalt rääkima oleme hakanud, ſiiſ paneme auuſtadud kalendri lugijatele ſiia ſiiſ ka ühe wana-aegſe jutu üleſ.

Kaſk wenda.

Wanal ajal elatiwad Geſti maal kaſk wenda; ühe nimi oli Tugewuſ, teiſe nimi

Wägewuſ. Omaſ eluſ, miſ nad ühe teiſega õigel wennaliſul wiil elatiwad, oliwad nad mõnda näinud ja teinud ja nenda kuulſaſ ſaanud, et terwe Geſti rahwa ſeaſ, keſ ſell ajal mitte nenda wäike ei olnud kui nüüd, kedagi ei olnud, keſ neid mitte ei olekſ tun- nud. Igal ettemõtmisel, miſ Geſti rahwal oli, oliwad Tugewuſ ja Wägewuſ alati eſi- meſed ja wiimaseſ ja kõige wahwamad teud ſündiſiwad ikka nende kää läbi. Sõjaſ ja ra- huſ kõndiſiwad nad alati kõrwu ega nähtud neid iialgi ühe teiſe juureſt lahkuwat! nad oliwad, nagu olekſiwad nad kokku ſeitud; mõlemate ettemõte ja mõte oli üks ja ſee tegi neid suurekſ ja kuulſaſ.

Sell ajal ei olnud elu nenda lühike kui nüüd, kuſ, kui wiikümmeſ aastat ſelja taga, jõud lõpeda tahab ja inimeſel endiſeſt kangu- ſeſt ja ſuuruſeſt üksneſ paljaſ hää tahtmine wiimaſ üle jääb. Aſta ſajad oliwad Tu- gewuſe ja Wägewuſe ſilmade eſt mõõda lai- nud, aga kõigeſt ſeſt ei näidanud Tugewuſ ja Wägewuſ midagi tähele pannud olewat, nad

olivad täie noore mehe rammu sees ja tegi-
wad kui noored mehed oma tööd. Ka ei ol-
nud aastate hulk nende päid halliks teinud
ega nagu kortsutanud, waid nad olivad kõige
parema mehe jume sees. Wõis ehk osalt ka
sest tulla, et taewalised nende sõbrad olivad.
Wana-isa wõttis alati nende soowimist kuulda
ja nad olivad sagedaste tema abiks, kui ta
seda ehk teist korda saata tahtis. Wanemuine,
Ilmarine, Lämeküne ja muud taewalised kōn-
disiwad nendega tihti Kaljuwallas ja kinkisi-
wad rahwale mõnda kallist andi. Kõik Kal-
juwald kodus ja õitses ja Eesti rahwa nimi
oli suur ja kuulus, pääle selle aga weel kõi-
gides rahwastest kardetud.

Mõne aja pärast juhtus ometi, et waenla-
sed mere poolt ilma ootamata Eesti laste kallale
tungida tahtsiwad. Suur sõjawägi tungis
waenlastele, keda pea Rootslased tunti olewat
wastu ja ehk küll wäga mõnus oleks olnud
mere äärest kaljude takka äkiste waenlaste kal-
lale tungida, ei teinud Eesti lased seda ometi
mitte, waid tungisiwad awalikult waenlaste

wastu, kus juures Tugewus ja Wägewus
kõige ees olivad. Hirm tuli Rootslastele
pääle, kui nad wahwat Eesti laste hulka nägi-
wad; suure rutuga pöörsiwad nad ümber ja
põgenesiwad koju poole. Tugewus ja Wäge-
wus wõtsiwad mitu laewa, laadisiwad kiwa
täis ja kui nad nenda kaugele saiwad, et neil
waenlased oma maa randa jõudes silma paisti-
siwad, wõtsiwad nad suuri kiwa ja kalju tükk-
ja saatsiwad neid waenlastele järele, mis läbi
wiimastest wäga palju otse leidsiwad.

Niisama tähtsad kui sõjas olivad Tugewus
ja Wägewus ka mere teel. Kõik rannad oli-
wad neil tuttawad; raud- ja tamme-laewadega
purjutasiwad nad Hiigla maalt mööda wata-
siwad kõiki maid ja rahwaid ja jõudsiwad wi-
maks Tarkuse maale. Nad olivad kodu lae-
wad kallist mere waiku täis laadinud, kellest
nad nüüd ühe osa Tarkuse maa kuningale
kaugel Eeduna maal kingituseks andsiwad. See
kingitus rõõmustas kuningat ülewäga, nenda
et ta oma kirjutaja sedamaid suure kiituse
kirja Eesti rahwa kohta kirjutada laskis, mis

ta Tugewusele ja Wägewusele koju kaasa andis. Seda kirja laskis Tarkuse maa kuningaš pädle selle weel ajaraamatute kirjutajaid koididesse ajaraamatusse mälestuseks üles kirjutada.

Aasta fajad läksiwad jälle mööda ja Tugewus ja Wägewus tegiwad wahwaid tegusid ühte wiisi edasi. Kui korra Rootslased jälle Gestrasi pahandasiwad, wõtsiwad Gestrased nõuuks neile seefugust õpetust anda, et neil iialgi seefugust mõtet enam meelde ei tuleks. Tuhande laewaga tungisiwad nad waenlaste maale ja sääl warsti nende päälinna kallale. Tugewus ja Wägewus oliwad linna ümberpiiramisel esimesed ja pea saiwad nad oma asjaga nii kaugele, et suur ja perekas linn Gestraste kätte langes. Tugewus ja Wägewus ei jätnud kuskil kiwi enam kiwi pääle. Ehmatus ja wäristus täitis Rootslasi, kui ka koidi Gestraste naabrid, kui nad sest wahwast teust täadust saiwad.

Ühel hoobil tegi see sõnum mitmid aga Gestraste wahwuse pääle kadedaš. Tugewuse

ja Wahwuse nimi oli juba ka wõderaste rahwaste sekk tunginud. Kadedaš läksiwad selle pärast siis ühe wägewa nõia juurde abi otsima, kes oma nõidust igale poole wälja lautada püüdis. Mitmetsugu meelitustega pööriswad nad nõia meelt nenda palju, et ta wiimaks mitu oma sulast wälja saatis, kes Gestraste päämeestele Tugewusele ja Wägewusele otsa pidiwad tegema. — Nõia sulased tõmmasiwad enestele lamma nahka kasukad selga tegiwad pühad nänd ja jõudiswad sell wiisil ristis kättega Gestraste maale. Kuidas nõia sulased ette arwasiwad, nenda sündis siis ka. Tugewus ja Wägewus ei wõinud nende päris-mõtet uneski arwata, kui need nende juurde tuliwad ja õõmaja palusiwad. Et wõderaste wastuwõtmine Gestraste juures püha oli, siis wõtsiwad Tugewus ja Wägewus wõderaid wäga lahkeste wastu. Et ka oma tanelikku meelt üles näidata, pakkusiwad wõderad Tugewusele ja Wägewusele alandliku palwega karika seest oma maa wiina. Tugewus ja Wägewus wastasiwad küll kahtlaselt esmalt wõderaste wiina

pääle, aga et nad mitte paha karta ei mõinud, siis mõttsivad nad mõraste käest vastu ja jõiwad. Wiina sisse oli ometi kühwti pandud ja see tegi siis, et Tugewus ja Wägewus pika minestuse sisse langesiwad. Et nad tugewa loomuga oliwad, siis ei mõinud kühwt nende elule mitte otsa teha. Mõrad arwajiwad waenlasti aga surnut olewat, kui nad Tugewat ja Wägewat ilma liigutamata maas nägiwad olewat, tõstsiwad õiskamise hüdmist ja jäiwad Tugewa ja Wägewa majasse elama. Nad pidasiwad endid tõsiseks peremeheks ja päälegi seefuguseks, kelli mõimus elu ja surma üle.

Kui aga seitsmekordne kewade kätte jõudis, tungisiwad koidu jooned wiimaks ka allo hauda, kuhu Tugewus ja Wägewus warjule oliwad wiidud. Kewadine õhk ja koidu kiired aratasiwad Tugewuse ja Wägewuse wiimaks ülesse ja uus elu hakkas nende soonte sees liikuma. Walguse jooned tegiwad neid täieste nooreks ja imestledes tõusiwad nad püsti, sest et nad esmalt aru ei saanud, mis nendega õieti sündinud oli. Aeg ajalt tuli neile kõik jälle

meelde ja nüüd oli nende esimene töö mulla põuest wälja pugeda. Suure waewaga läks see neil korda. Kõik maa oli ennast siin kogu teiseks muutnud. Mitu aega oliwad selle aja sees üle Eesti pinna käinud ja Eesti maad enestega ühtlasi teiseks loonud. Imelik kartus oli aeg ajalt ometi mõraste südamesse tõusnud ja sellepärast oma mõimust wähenetanud. Et ajad teiseks oliwad läinud, siis ei ruttanud nad mitte enam otsekohe oma majasse seda tagasi nõudma, waid jättsiwad mõrraid sinna ja läksiwad suguwendade juurde enestele elu aset walmistama, kes neid wäga suure rõõmuga ja auustusega vastu mõttsiwad.

Kas nad oma kodu paika tagasi pärinud wõi mitte, seda ei tea meie ütelda; selle üle ei anna rahwa suu meile mingisugust selget täädust, mis pärast meie siis oma juttu lõpetama peame.

Paar pulma nalja.

Mitmesuguste naljakate tempude, tükide ja wigurite pärast oli Nalja Hans ümberkauda igal pool tuttav ja kus mõne korra mõnda pidu peeti, sinna kutsuti Hansu enamiiste ikka ka ja Hans oli hää meelega walmis, kui tal iganes wõimalik olli, auusate kutsujate soowimist täitma. Ilma temata oleks ju pea pääl lugu liig igaw olnud ja see oleks teistele kawnis paha meelt teinud.

Tutu Jaani juures olivad pulwad tulemas. Üks kõige isimehest, teda pulma paluti, oli Nalja Hans. Ehk ta küll kõige wähematki sugulane ei olnud, ei teinud see ometi midagi wiga, waid teda paluti, nagu õõldud, teiste rõõmuks pulma. Kui pulmad kätte jõudsiwad, oli Hans aegsaste saäl ja tegi pea siin pea saäl pulmaliste ees mõnda tempu, nenda et need naerisiwad, et kõhud wabisesiwad. Sellega ei olnud Hans ometi weel mitte rahul,

waid ta tahtis ühte seesugust nalja teha, mis peaaegu kõikesse mõjus. Seks leidis ta nõu. Pulma homiku olivad pulmalised peenema wiisi järele kõik korraga wiina klaasid täis täitnud ja peigmehe ja pruudi terwiseks joonud, mis pääle Hans kõige enne hurraa hüüdis ja kolm korda „nad elagu“ laulda laskis. Mitmel pulmalisel oli selle pääle ka nõu olnud wallawanema terwiseks juua, aga teised olivad ometi selle wastu pannud ja õõlnud: Kui meie kõik terwised homiku ära joome, mis peame meie siis lõuna tegema.“ Selle pärast oli siis ka wallawanema terwise joomine lõuneks jäetud.

„Dlete teie päält hulluks läinud“, punises Hans isieneses, „et teie seesuguse wõerukaela terwiseks joote, kes walla asjade pääle peaaegu sugugi ei waata ja iga korra sellele dijust mõistab, kes temale midagi peusse pistab! Küll see teile tasutud peab saama, kes teie seesuguse terwist joote!“ Selle mõttega waatas ta toas ümber, nagu otsiks ta midagi. Pea nähti teda leidwat, mis ta otsis. Nur-

gas seisis suure riuli püäl peremehe suur wiina pudel, kust homiku termise joomiseks klaasifi täidetud oli ja siis täis walatud ja wana koha püäle tagasi pandud. Murgas maas oli püäle selle weel wee pang, mis ligi poolest saadik wet täis oli. Hansu nõu oli peetud ja ootas üksnes weel parajat aega, mill seda korda saata wõis. Seks pidi tal pea õnnelik juhtumine appi tulema.

Üks ratsap, kelle nimi Giidekoi oli, oli ka pulma palutud. Mehike oli aga kange märjuse armastaja ja et märjusest pulmas ilma hinnata saada oli, siis imes ta ennast nenda täis, et ta enam maast ega taewast ei teadnud. Kui Hans korra õue läks, leidis ta toa otsas ratsepa pikali maas olewat. Ratsap Riidekoid nähes tulgatas Hansul korraga hää nõu meelde. Ta teadis et peremehel kits oli, kes kõik enesega teha laskis, mis iial taheti. See pidi ta nõu korda saata aitama. Enne seda läks ta ometi weel tupp ja otsis salaja naeste käärid ja triikraua üles. Need pistis ta õlma alla, läks wälja, wõttis hää

pika nõõri ligi, tõi kitse laudast wälja ratsepa juurde ja katsus ratsepa kitse selga tõsta. Et Riidekoi kerge oli, nagu enamiste kõik ratsepad, siis läks tal see kergeste korda, ta sidus selle püäle Riidekoi nõõriga kitse selga kinni, Riidekoi selga jälle triikraua ja nõõbi auku käärid ja ajas siis kitse ratsepaga pulma koha ukse ette. Selle püäle kargas ta tupp ja hüüdis wälju häälega: „Türklasted tulewad! Türklasted tulewad!“ kus juures ta isi wäga ehmatanud n'agu tegi. Suured ja wäikesed jooksiwad õue waatama; kartus ja uudese himu oli kõigil südames. Ühes ei olnud aga muud kedagi näha, kui ratsap kitse seljas. Kõik hakasiwad nüüd suure häälega naerma. „Eks ole ikka ratsepade Türgi sõtta minemisest räägitud,“ ütlesiwad mitmed, „aga ilmaški seda näinud, nüüd on lugu ometi ilmsi!“

Selle aja sees, kui pulmalised õues ratsepa kallal naersiwad, oli Hans taas kangeste ametis. Kõik oliwad Turlaste hirmuga toast wälja jooksnud ja üksi Hans tupp jaäänud. „Nüüd on paras aeg,“ mõtles Hans. „On enne-

malt wana ajal wet wiinakš muudetud, siis wõin mina täna wiina weeks luua", Seda mõteldes wõttis Hans riiuli päält suure wiina pudeli, tõi eemalt teise tühja pange sinna ja kallask wiina pudeli seest wälja pange. Selle pääle kallask ta esimesest pangest pudeli niisama palju jälle wet täis ja pani pudeli wana koha pääle, nagu ei oleks midagi sündinud.

Nüüd läks ta teiste pulmaliste hulka ja keegi ei olnud ta teust kõige pisemat märki saanud. Pea jõudis lõune aeg kätte ja road kanti lauale. Mis homiku lubatud, taheti nüüd täita. Igale mehele pandi klaasid ette ja pulma talitaja tõi riiuli päält suure pudeli ja täitis klaasid täis. „Meie auustatud wallawanem elagu!“ hüüdis wallawanema abimees, keda pulma oli kutsutud, tõusis püsti ja tõstis klaasi. Kõik tõusiwad püsti, lõiwad klaasid kooku ja lõnksasiwad siis korraga suhu. Aga oh ja pala silk! Wiin nähti enamiste igamehe suus weeks ümber muutnud olewat, sest suurem hulk lasksiwad seda loginal suust jälle wälja, fülitasiwad ja kirusiwad täie suuga. „Elagu

wallawanem!“ hüüdis Hans naerdes nüüd taga järel. „Kärwagu ta! hüüdsiwad mehed, „tema, kes meie auustust nende jalgadega tallanud on!

„Meil ei näita sugugi Kaana pulmad olewat“, hüüdis Hans kelmlikult naeratades, „aga ma tahan katsuda, kas ma neidseks muuta ei wõi. Et wiin weeks ennast muutnud siis pean ma wet wiinakš muuta katsuma!“ Seda üteldes wõttis Hans nurgast pange, kuhu ta wiina sisse oli kallanud, läks sellega suure tõrre juurde, tegi, nagu laseks ta wet pange sisse tõstis siis sorinal pange jälle wälja ja wiis laua pääle. „Ets kae!“ hüüdis Hans nüüd wõib proowi teha, kas mu kunst midagi wäart on wõi mitte!“ Mitmed pistiswad uudise himmuga klasid pange, paniswad siis suu äärde ja lasksiwad tilga keele pääle. Sme lugu! See oli tõeste wiin, selge wiin, nagu ta olla wõis. Kõik ruttasiwad nüüd pange äärde wiina maitsema. Mitmed mehed waatasiwad ometi pool uskmata Hansu otsa; naeste imestlemine oli selle wastu Hansu tarkuse üle wäga suur.

Kuna suurem jagu uut wiina maitsefiwad, oli Hans näinud, et üks enesele kasuka sealgi oli tõmmanud ja uksest wälja läinud. Hans aimas midagi ja selle pärast tõmmas ta enesele ka kuue selga ja läks uksest wälja, tuli aga pea ometi tagasi. Ei läinud kuigi kaua aega mööda, kui ka teine tagasi tuli ja Hans nägi sedamaid, et sell kasuka õlma alt wemla ots wälja paistis. Hans ei löönud sugugi kartma; tal oli nõu walmis kõik naljaks ümber muuta. Nii pea kui teine kasukat seljast ära hakas wõtma, ütles Hans: „Kuule sõber, ma ütlen sulle, sa ei wõi oma kasukat üksi seljast ära wõtta.“ „Miks ei wõi?“ kähwas-
tas teine. „Ei wõi,“ wastas Hans ja kui sa ei usu, siis weame kihla. Kui sa üksi kasuka seljast ära wõta wõid, siis olen ma walmis su kääst selle eest tofina wemla hoopa wastu wõtma, kui aga mitte, siis saad sa minu kääst nii palju.“ „Tofina saad sa ilma selleleta!“ kostis wõderas. „Ei, nii kaugele pole lugu amugi mitte! Üks kõik, teeme siis selle pääle: kui sa üksi wõid, siis on minu weest

wiina tegemine wale, kui aga mitte, siis tõsi!“ „See on hää!“ wastas teine.

Kui kääst lahti oliwad löödud, hakas teine kasukat seljast ära wõtma, aga enne kui ta weel kasukat kääst ära wõtta wõis, oli Hans enesel kasuka ammu juba seljast maha wisanud. „Mäed sa nüüd,“ hüüdis Hans, et sa mitte üksi kasukat seljast ära ei ole wõtnud, waid mina ka ja päälegi weel palju ennem. Seega on siis minu wee wiinakas tegemine selge tõsi!“ „Hans, sa oled tõeste esimene kelm,“ hüüdis teine, „sulle peab tõeste kõiki su tempu andeks andma, ehk sa küll õiguse pärast teeninud ei ole!“

Kõik naerfiwad ja oliwad Hansu üle wäga rõõmsad, kes neile niisugust kena pulma nalja walmistanud oli.

Tõ e s o n a d.

Tarkus on hää asi, õiglase meel aga palju parem. Mis meie tänä oma tarkuses hää arwasime olewat, peame sagedaste hooe kui

kõige kõlmatumat jälle kõrwa lükkama. Si-
guš ja tõde aga kestawad igaweste.

See kes surma kardab, on elusalt juba sur-
nud.

Mitu ütlewad: Inimene mõib kõik mis ta
tahab! Aga õpetage teda enne tahtma, mis
ta mõib.

Tarkus ja õnnetus teewad mõlemat neid
pahemaks, keda nad mitte ei paranda.

Naljakad küsimised.

1) Kus müüakse wet kõige kallimalt? —
Kõrtsis ja aapteekis. 2) Mis sugusid püksa
ei õmle ükski ratses? — Argpüksa ega wesi-
püksa. 3) Mis sugune on wiimane täht piib-
les? — L. 4) Mis sugust kaart ei riisuta
rähaga kokku? — Wesikaart. 5) Kes kaib
ilma jalgeta? — Kellu. 6) Mis sugune loom

on kõige tugewam? — Tigu, ta kannab
oma maja selgas. — 7) Kui sügaw on
meri? — Nii sügaw, kui kiwiga wisata
mõib. 8) Kes on surnud, aga mitte sün-
dinud? — Adam ja Gewa. 9) Mis-
sugune on kõige pahem puu? — Kask, sest
tema oksadest mõetakse laste jaoks witsu.
10) Kes peab neli korda wähem oma sündi-
mise pääwa kui muud inimesed? — Kes 29.
Weebruari sündinud on. 11) Kuidas mõib
1000 wiie ühesuguse numriga kirjutada? —
Kirjuta 999⁹/₉.

Mõistatused.

1) Neli wenda ajawad ühte teist taga, aga
ei saa kätte iialgi. — 'qurwa iquwq 2)
Pääwa ei ole mul midagi teha, aga kui õhtu
kätte jõuab, siis neelan ma tuld ja süsi sisse.
— 'qurppj ajnq 3) Noorel káin nelja, keft
eal kahe, wanal kolme jalaga. — 'auwinq
4) Mees raiub õõd ja pääwad, ei saa laastu

elades. — 'nyay 5) Paja sees keedetakse, waagnasse pannakse, laua pdaale tdstetakse, maha winnasse. — 'jao 'ygaog 6) Mul on üks kena pruudike ja temal kena kirstuke; ei tee wdtmed ega muukraudad lahti, kulus maha, isi laks lahti. — 'vunui vuy 7) Tules ei põle, wees ei upu, maas ei mädane. — 'iuiy 8) Kui wdtad, siis touseb, kui paned, siis kahaneb. — 'iipy 9) Noaga ei wdi lõigata, pajas ei keedeta, tules ei kupa setada, aga sünnib süüa. — 'uiid viud 10) Üks ütleb kui pikk, teine ütleb tali pikk, kolmas ütleb üks nad mul mõlemad. — 'aunqoq 'ibaa 'ayuy 11) Mustem kui süsi, walgem kui lumi, kõrgem kui kirik, madalam kui regi. — 'ayvay 12) Kuünra pikkune ja laiune, aga kümme paari hargi ei jõua ära wedada. — 'ayvay

Nalja natukeseb.

Mis sa arwad, armas Hans, mis peaks küll kõige pahem kaup olema?

Mis kõige pahem kaup on? Ma arwastin alati, et sa seda küllalt teadma pidid. Eks tüdrukud kõige pahem kaup ei ole, sest kui sa neist lahti saada tahad, pead sa raha ja wara veel juurde andma.

Hilja aegu eest laks tohter haige juurest koju ja nägi oma maja ukse ees kaks poisfi aknaid sisse wiskawat. Ta astus poiste juurde ja küsis, mis see tähendada.

„Meie isa on klaasisepp“, wastas üks neist, „ja meie muretseme selle eest, et temal tõst puudus ei tule.“

Poiste kraest finni wõttes ja neile kepiga taha otsa pdaale ladudes ütles tohter: „Mina olen tohter ja muretsen selle eest, et mul haigestest puudus ei tule.“

Noor naene, kes kolme kuu eest armsa teise poole mulda oli pannud, tulli uue peigmehega kohtu ette ja palus abieluusse minemise luba. Temale ööldi aga, et saadus enne abi-eluusse

minna ei lubada, kui aasta mehe surmast
mööda läinud. „Seda tean ma küll“, vastas
ta naene, „aga et mu õnnis mees üheksa
kuud haige oli ja nüüd kolm kuud surnud
on, siis on juba aasta möödas.“

Arwa, Hans, palju mune mul siin kormi
sees on. Kui sa üles ütled, siis annan ma
nad kõi 12 sulle.

On sul seitse?

Ei ole.

On sul kaheksa?

Ei ole.

On sul tosin?

Seda on sul pagan ütelnud.
